Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 156. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 13-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 13, 1979 No. 156. VOL. LXXXVI.

ВЛАДИКА Я. ҐАБРО ВІДВІДАВ СОБОР СВВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В ЧІКАҐО

Чікаґо (Н. Н.). — У неділю 1-го липня ц. р. впровадили процесійним ходом з хоругвами і під звуки дзвонів священики, прислужачі, богослови-семінаристи, парафіяльний провід і вірні української католицької парафії свв. Володимира і Ольги до свого новозбудованого собору Владики Ярослава Габра, Епарха Свято-Миколаївської Епархії, де він відправив свою першу Архиєрейську Літургію як візитатор цієї парафії. Щоправда, Владика Ярослав був у Соборі вже в грудні 1978 року, коли він служив заупокійну Літургію по першому паросові, бл. п. о. крилошанинові Павлові Джулинському. Але то не була його офіційна візита, а скоріше вияв останньої прислуги і пошани покійному пароскові-сеньйорові. Тепер він провів свою першу візитацію і тим актом і формально запечатав непорозуміння, які виникли 15 років тому між старокалендарною парафією свв. Володимира і Ольги та епархіяльним проводом.

Але від часу утворення Блаженнішим Патріярхом у порозумінні з нашим єпископатом окремої традиційної парафії для вірних, що бажали зберігати Юліянський календар, відносини дещо відпружилися, хоча ще не цілком унормалізувалися. Будова окремої церкви й активна діяльність нової церковної одиниці все ще викликували ресентименти деякої частини української громади в Чікаґо і між парафіянами колись однієї великої катедральної парафії. Проте динамічність нової парафії не лише внесла пожвавлення у життя нової одиниці, але також і серед другої половини парафіян, що залишилися при катедрі св. Миколая і прийняли новий календар. Звідси ці відносини змінилися навіть на конструктивні змагання; у відповідь на побудову нового собору, катедральна парафія вирішила цілковито відновити давню і чудову стилеву церкву, чим збережено її наступним поколінням. Громадські, а навіть особисті взаємини між вірними обидвох парафій, колись розпалені до гарячого, також успокоювалися. Нова парафія льояльно співпрацювала з Епархією, почуваючи себе частиною цієї канонічної одиниці.

Але лиш остання візита Епарха остаточно запечатала старий конфлікт і вповні залегалізувала статус парафії з її внутрішнім самоуправлінням. Владику Ярослава зустріли при вході до храму перший головний радний, д-р Олександер Фаріон і голова Сестрицтва Покрови Богородиці, Сузанна Казанівська, з хлібом і сіллю. Д-р Фаріон сказав щире вітальне слово, в якому підкреслив бажання і готовість Владики позитивно розв'язати календарну проблему та дякував йому за прихильність, виявлену за час існування парафії. Промовець нагадав, що Владика Ярослав враз із Патріярхом Йосифом був співсвятителем цього собору в травні 1973 року.

Архиєрейську Божественну Літургію співслужили настоятель собору о. митрофорний протоієрей М. Бутринський, священики гості, отець Архимандрит Віктор Поспішіль і о. Тарас Лончина та місцевий душпастир о. Іван Кротець. Диконував новосвячений диякон о. Андрій Чировський, що тепер служить при соборі св. Володимира й Ольги. Чудово співав великий мішаний церковний хор під орудою Романа Андрушка. Церква була виповнена по береги вірними, які слухали Літургії ще в притворі та на сходах.

Після читання Євангелії отець настоятель Собору привітав Владику-Епарха, вказуючи його доброзичливість до священиків і парафіян Собору, як також і тісну співпрацю із Блаженнішим Патріярхом. Проповідь виголосив Преосвященний Владика Ярослав, нав'язуючи до празника Христа Чоловіколюбця. Владика Ярослав порушив кілька засадничих тем, які були актуальними так для літургічного свята, як і для цієї спеціяльної нагоди. Ними були — плекання любови в Христі між собою, збереження обрядової чистоти з одночасним зберіганням повноти католицької віри, потреба внутрішньої єдности та взаємного прощання в дусі Христової любови.

Владика Ярослав підкреслив, що приходить до цього величавого храму „як єпископ, Ваш батько і Ваш брат". „Я приходжу сьогодні до Вас, щоб потішити Вас, порадити, принести Благовість Христової Євангелії і з глибини душі сказати Вам, як Христос колись сказав: Мир, Вам!"

Владика далі з'язував різницю старозавітньої „суворої і справедливої" етики від новозавітньої етики любови навіть до ворогів та всепрощання. Прикладом тієї найвищої любови до всіх є сам Христос Спаситель. Любов до ближних і є *(Закінчення на стор. 4)*

НА СОЮЗІВЦІ ПРОХОДИТЬ ХЛОП'ЯЧИЙ ТАБІР

Після від'їзду дівчат на Союзівці почали свій табір 32 хлопці.

Союзівка. — Ще не втих гомін дівочих голосів у затишній віллі „Львів" на цій оселі УНСоюзу, як до упорядкування через ніч приміщень почали приїздити хлопці, щоб започаткувати свій двотижневий табір, що відкрився в неділю, 8-го липня і триватиме до суботи, 21-го липня.

У суботу, 7-го липня, 22-ох дівчат у віці від 7 до 11 років закінчили свій табір мистецькою програмою та виставкою малюнків, вишивок та інших зразків їхніх щоденних лекцій-зайнять. Програму, яка відбулась на площі біля вілли „Львів" в присутності батьків та деяких гостей, відкрила Аня Дидик, представивши управителя Союзівки Володимира Кваса та о. Антона Павлюка, пароха української католицької церкви св. Тройці біля Союзівки. Опісля таборовички пописувалися вивченими на таборі піснями, віршами і *(Закінчення на стор. 4)*

ВІДЗНАЧЕННЯ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ У ВАШІНҐТОНІ

Вашінгтон, (УККА). — Відзначення Тижня Поневолених Націй у Вашінгтоні відбудеться в середу, 18-го липня ц. р., в Конгресі під час полуденку, на якому гостем та головним промовцем буде Валентин Мороз. Програма-полуденок відбудеться о год. 12-ій в полудне в „Рейбирн Билдінг", кімната 2172. Програму влаштовують Українське Інформаційне Бюро УККА та Крайовий Комітет Поневолених націй. Проф. д-р Лев Е. Добрянський, президент УККА, виголосить вступну промову.

У відзначенні візьмуть участь сенатори й конгресмени, як рівнож представники різних етнічних груп, які підтримують зусилля поневолених народів здобути волю та самостійність.

Місцевий Відділ УККА робить старання, щоб якнайбільш наших громадян взяло участь в програмі. Вступ на полуденок-програму є 7.50 доларів від особи.

Місцева вашінґтонська радіостанція W.R.C. передасть програму відзначення в цілости в год. 9:00 вечора в середу 18-го ц. м.

Зізнання В. Мороза в Конгресовій Комісії

У четвер 19-го липня ц. р. Валентин Мороз зізнаватиме перед Конгресовою Гельсінською Комісією в год. 9:30 в „Рейбирн Билдінг" в кімнаті 2325. Головою Комісії є конгресмен Данте Фасцел з Фльориди.

Тиждень Поневолених Націй в Бостоні

Бостон, Масс. (Відділ УККА). — Тиждень від 15-го до 21-го липня ц. р. — це „Тиждень Поневолених Націй" в Массачусетс згідно з проклямацією губернатора Едварда Кінга, що він її проголосив 19-го червня ц. р.

У середу, 18-го липня ц. р., початок в годині 11:30 перед полуднем, в Стейтовім Капітолі — Дорік Голл відбудеться спеціяльна програма для відзначення ТПН. Під час програми передадуть спеціяльну грамоту Джонові В. МекКормикові, колишньому конгресменові і спікерові Палати Репрезентантів, за його заслуги для затвердження закону про Тиждень Поневолених Націй в 1959 році. В програмі беруть участь: українці, литовці і латиші. Управа Відділу УККА закликає громадянство до численної участи у відзначенні.

У неділю 15-го липня, на розпорядження Кардинала Гумберта Медейроса, будуть відмовлені молитви в наміренні поневолених народів в католицьких церквах дієцезії. 3-го липня делеґація від українців, литовців і латишів відвідала кардинала Медейроса. Під час авдієнції поінформовано кардинала Медейроса про теперішній стан поневолених націй, а зокрема про переслідування релігії. Від Відділу УККА участь взяли: інж. Конрад Гусак, голова, о. декан Петро Огірко — парох УКЦ, Таня Михайлишин Д'Авіньйон і мгр Орест Щудлюк, заступник голови. Молитви будуть також проведені в українських католицьких і православних церквах.

19-го червня ц. р. губернатор Массачусетс, Едвард Кінг видав проклямацію, в якій сказано: „Встановлення національних і незалежних держав всіми поневоленими націями і деколонізація імперії Совєтського Союзу значно причиниться до справедливого і тривалого миру у світі та до свободи всіх націй".

У делеґації від Відділу УККА взяли участь: інж. Конрад Гусак, голова, д-р Іван С. Ділюк, член управи і мгр Орест Щудлюк, заступник голови.

Цьогорічне відзначення ТПН в Бостоні підготовляє окремий комітет, до якого входять представники від: Відділу УККА, Американської Національної Латиської Ліґи і Литовської Американської Ради.

Помер відомий диригент Артур Фідлер

Бостон, Масс. — У Бостоні на 84-му році життя помер 10-го липня ц. р. відомий американський диригент, світової слави музикант і популяризатор клясичної та популярної музики Артур Фідлер, керівник знаменитої симфонічної оркестри, званої популярно як „Бостон Попс". Фідлер керував цією оркестрою на протязі останніх 50 років, прославлюючи клясичну і популярну музику серед широких кіл американського суспільства.

Артур Фідлер народився в Бостоні в родині австрійських еміґрантів. Його батько і інші члени родини також були членами Бостонської Симфонічної Оркестри на протязі багатьох років. Сам Фідлер розпочинав свою музичну кар'єру як скрипаль у згаданій оркестрі, пізніше на пості заступника диригента, а потім став диригентом, докладаючи максимум зусиль, щоб не тільки спопуляризувати клясичну музику, але також саму оркестру як музичну одиницю. До останніх днів свого життя Фідлер не сходив зі сцени й не припиняв музичної діяльности.

Артур Фідлер

Лише продовж одного 1979 року він диригував 164-ма концертами. У грудні минулого року Фідлер мусів піддатися складній операції мозку, а в травні ц. р. мав серцевий удар.

Артур Фідлер був нагороджений найвищою американською нагородою, а саме „Медалею Свободи", й іншими почесними грамотами.

У ҐЛЕН СПЕЙ ВІДБУДЕТЬСЯ ХРАМОВЕ СВЯТО

Ґлен Спей, Н. Й. — Старанням Будівельного комітету української православної церкви свв. Апостолів Петра і Павла в Ґлен Спей, Н. Й., відбудеться Храмове Свято. У неділю, 15-го липня, буде відправлена Служба Божа.

Пізніше, на оселі УБСоюзу, відбудеться пікнік, а в год. 4:30 по полудні, театр „Люстро" з Філядельфії поставить комедію на 3 дії — „Робот". Квитки на автобус можна набути в Українській Православній Кредитівці, 304 Схід 9-та вул., Ню Йорк. Автобус від'їде в неділю, о год. 7:30 ранку з-під УНДому, 2-га евеню і 9-та вул. в Ню Йорку.

ОБ'ЄДНАНІ ШЕФИ ШТАБІВ ІЗ ЗАСТЕРЕЖЕННЯМИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ДОГОВІР САЛТ II

Вашінгтон. — Об'єднані Шефи Штабів минулої середи, 11-го липня, формально піддержали в Сенаті договір ЗСА із Совєтським Союзом про обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), але із застереженням, що він може бути некорисний для Америки, коли уряд ЗСА не схвалить більших видатків на модернізацію американської зброї.

Під час свідчень в сенатській комісії закордонних справ шефи штабів чотирьох частин американських збройних сил не виявили більшого ентузіязму щодо цього договору, але також і не підтримали тих законодавців, які вимагають повного відкинення договору. Голова Об'єднаних Шефів Штабів, ген. Дейвид Джовнс, що є шефом авіяції, у письмовій заяві для сенатської комісії стверджує, що шефи штабів, мимо деяких застережень щодо поодиноких аспектів договору, підписаного президентом Картером і Леонідом Брежнєвим у Відні, вважають, що цей договір мимо всього є в інтересі З'єднаних Стейтів Америки і заслуговує на підтримку.

ВІДЛАМКИ „СКАЙЛЕБУ" ВПАЛИ НА ПУСТИНЮ В АВСТРАЛІЇ ТА В ІНДІЙСЬКИЙ ОКЕАН; НЕ БУЛО НІЯКИХ ЖЕРТВ

Вашінгтон/Канберра. — Минулого четверга, 11-го липня, американська космічна ляборaторія „Скайлеб", яку запущено в небесні простори шість років тому і на якій астронавти ЗСА перевели ряд важливих дослідів, повернулася в атмосферу Землі о год. 12:37 по полудні (згідно з нюйоркським часом), а відтак її відламки впали на пустиню в Австралії та на води Індійського океану. Згідно зі звідомленням пресових агентств, не було ніяких жертв в людях, як теж жадних поважних пошкоджень будівель чи інших нерухомостей.

Відламки „Скайлеб"-у впали на поверхню Землі, бо працівникам Крайового Аеронавтичного і Космічного Управління (НАСА) не пощастило знищити цю ляборaторію в космосі, ані змінити її орбіту, що запевнило б, що „Скайлеб" не впаде на поверхню нашої планети.

Президент Джіммі Картер у четвер переслав австралійському урядові та народові лист із перепрошенням, що куски американської космічної ляборaторії впали на територію їхньої країни та обіцяв, що уряд ЗСА дасть всю можливу допомогу, якщо б така була потрібна.

„Скайлеб" важив 77 тонн, але коли ввійшов в атмосферу Землі, то дві третіх спалилися, але все одно біля 26 тонн відламків впало на поверхню нашої планети. Деякі відламки важили менше ніж фунт, але кілька частин космічної ляборaторії не розпалилися на маленькі куски і тому були відламки, які важили по 1,000 фунтів, а два-три по 4,000 чи навіть 5,000 фунтів.

Працівники НАСА до останньої хвилини старалися спрямувати „Скайлеб" на води Індійського чи південну частину Атлантійського океану, але велика кількість відламків таки впала на пустиню Австралії. Тепер мешканці тієї країни та американські науковці розшукують за цими відламками.

Прем'єр Британії Маргарета Татчер відвідала Москву

Київ. — Київська „Радянська Україна", покликаючись на совєтське пресове агентство ТАСС, у своєму числі з 28-го червня інформує, що прем'єр-міністер Великої Британії Маргарета Татчер по дорозі з Токіо, Японія, де вона брала участь в нарадах сімох західних індустріяльних держав, зробила зупинку в Москві. На аеропорті прем'єра Татчер зустрічали і проводжали голова Ради Міністрів СССР Алєксєй Косиґін, заступник голови Ради Міністрів В. Е. Димшиць, міністер цивільної авіяції Б. П. Бугаєв й інші урядові особи.

Між Косиґіним і Татчер, — пише далі „Радянська Україна", — відбулась розмова, в якій були порушені „істотні питання радянсько-британських відносин і міжнародні проблеми". Обидві сторони висловилися, — згідно з інформацією ТАСС, — „за продовження розрядки міжнародної напруженості, стримування гонки озброєнь, за перехід до роззброєння". Було висловлено задоволення, — продовжує інформувати ТАСС, — „у зв'язку з підсумками совєтсько-американської зустрічі на найвищому рівні у Відні, підписанням договору про обмеження стратегічної атомової зброї. „Косиґін і Татчер, — написано в кінцевих рядках „Радянської Укаїни", — підтвердили намір обох держав розвивати взаємні відносини в напрямі, який відповідає інтересам народів Радянського Союзу і Великої Британії".

Австрія відкинула ізраїльський протест в справі розмов з Арафатом

Відень, Австрія. — Австрійський уряд категорично відкинув протест Ізраїля у справі своїх переговорів з головою Палестинської Визвольної Організації, Ясіром Арафатом, який недавно перебував у Відні в характері офіційної особи. Австрійський канцлер Бруно Крайський заявив кореспондентам, що розмови австрійських урядових чинників з Арафатом „служать загальній справі замирення у світі". Мало того, міністерство закордонних справ Австрії обвинуватило ізраїльський уряд, що він вміщується у внутрішні справи іншої країни.

Ізраїль дуже негативно зареагував на переговори канцлерів Австрії і Західньої Німеччини — Бруно Крайського і Гельмута Шмідта з Ясіром Арафатом, а прем'єр-міністер Менахем Беґін наказав ізраїльському амбасадорові до Австрії повернутися до Єрусалиму „на консультації". Пізніше ізраїльський парламент долучився до акції обвинувачення, проголосувавши голосами 82 до 5-ох, а 3 парламентаристи стрималися від голосування, щоб засудити поступування канцлера Карійського, який є першим західнім лідером, що офіційно приймає Арафата на розмовах. *(Продовження на ст. 4)*

АНАТОЛІЙ ЩАРАНСЬКИЙ ТРАТИТЬ ЗІР

Москва. — Іда Мільґром 70-річна мати Анатолія Щаранського, який рік тому був засуджений совєтським судом на 13 років ув'язнення „за зраду", заявила західним кореспондентам у вівторок, 10-го липня, що її син тратить зір. Вона відкликалась на листа від А. Щаранського з 10-го червня ц. р., в якому він пише, що він майже не може читати і писати, та заявила, що вона плянує звернутися в цій справі до медичного відділу Міністерства внутрішніх справ.

І. Мільґром також заявила кореспондентам, що вона плянує відбути мовчазний протест у суботу, 14-го липня, у першу річницю засуду її сина, перед будівлею, в якій відбувався судовий процес. Як відомо, А. Щаранського обвинувачували у співпраці з американською Центральною Розвідчою Агенцією (СіАйЕй), хоча президент Джіммі Картер особисто заперечив ці закиди. Совєтські органи безпеки не допустили І. Мільґром на суд.

„Я буду там, щоб ще раз пережити жахливу хвилину", — заявила І. Мільґром кореспондентам. „Я піду туди сама і стоятиму 15 хвилин, щоб відтворити цю жахливу годину, коли вони проголосили цей нелюдський засуд".

Вона висловила сподівання, що влада дозволить їй побачитись зі сином в наступному місяці. Це була б їх перша зустріч від часу ув'язнення А. Щаранського, бо первісний дозвіл на побачення 2-го лютого ц. р. совєтська влада опісля відкликала. І. Мільґром уважає, що це сталося тому, що її син не міг виконувати призначеної йому в'язничним управлінням праці.

Вістку про дозвіл на побачення І. Мільґром з її сином підтвердив нюйоркський відділ Конференції для справ совєтських жидів, який рівнож робив заходи в цій справі, звертаючись кількакратно до совєтського уряду.

Щоденник „Ню Йорк Таймс" подав до відома у виданні з вівторка, 10-го липня, що конгресмен Джонатан Бінґгам вніс резолюцію в Палаті Репрезентантів ЗСА з вимогою до совєтського уряду видати родині Щаранського і його правникам копію його засуду, бо без цього документу не можна внести відклику.

КҐБ переслідує Ірину Ґінзбурґ

Москва. — Пресове агентство Ройтерса, покликаючись на дисидентські джерела близькі до родини Александра Ґінзбурґа, недавно виміняного за совєтських шпигунів дисидента, інформує, що органи КҐБ переслідують і шантажують його дружину Ірину Ґінзбурґ. Наприклад, недавно її викликали на допити, довго держали в бюрі КҐБ, а вкінці погрозили, що не випустять її з СССР до мужа, якщо вона не вирішить виїхати за кордон до 25-го липня ц. р.

Ірина Ґінзбурґ, як відомо, відмовляється виїжджати з СССР до часу, поки совєтські еміґраційні чинники не полагодять позитивно справи Сергєя Шибаєва, їхнього прибраного сина, який тепер служить в Червоній армії і яким Ґінзбурґи опікувалися майже від дитинства. Шибаєв був фактичним членом родини Ґінзбурґів і Ірина Ґінзбурґ не може погодитися з тим, що совєтська влада не хоче включити його у список родини.

Амбасада З'єднаних Стейтів Америки вже кілька разів інтервеновувала у справі Шибаєва перед совєтськими чинниками і просила дозволити йому виїхати на Захід з прибраною матір'ю, але кожного разу такі прохання американських чинників зустрічались з відмовою. У зв'язку з новими погрозами КҐБ, речники американської амбасади заявили, що в протоколі домовлення про виміну совєтських шпигунів на 5-ох совєтських дисидентів нічого не згадується, коли мали б виїхати їхні родини, так що визначувані речинці для виїзду І. Ґінзбурґ є нелегальними заходами совєтської влади.

Совєтські власті переслідують західнього кореспондента

Москва. — Пресове агентство Ассошіейтед Пресс інформує, що кореспондент лондонського журналу „Фінаншел Таймс" Дейвид Саттер повідомив про несправедливе відношення до нього відношення совєтського Міністерства закордонних справ, яке відмовилося продовжити його акредитацію на 6 місяців, як це водиться у Москві, але продовжило документи тільки на 6 тижнів.

Дейвид Саттер, який є американським громадянином, заявив, що цю акцію, яка наступила після ряду інших випадків, треба вважати шантажем і свого роду формою переслідування його совєтською владою.

У червні ц. р. Саттер передав свої документи для продовження акредитації, але йому пізніше в Міністерстві заявили, що вони десь загубились. Після „віднайдення" він ствердив, що акредитація продовжена тільки на 6 тижнів.

Минулого місяця газета „Правда України" обвинувачувала Саттера за „грубу та образливу поведінку" супроти офіційних осіб в часі його перебування в Україні.

Крім того, Дейвид Саттер заявив кореспондентам, що тоді, коли він перебував в Україні, до його бюра вломились невідомі особи, перешукали архіви і перекинули інші документи, але правдоподібно, нічого не забрали.

На Союзівці виступить танцювальний ансамбль під керівництвом М. Комічака

Союзівка. — У суботу, 14-го липня, в серії літніх культурно-розвагових програм на цій оселі УНСоюзу виступить Танцювальний Ансамбль під керівництвом Маркіяна Комічака, відомого танцюриста-соліста з молодшого покоління. Хореографами цього ансамблю є Рома Прийма-Богачевська і Микола Жуковин.

Ансамбль нараховує кількадесять танцюристів та спеціялізується в оригінальних народних та стилізованих танках. Він заповнить одноґодинну програму на Союзівці, починаючи в год. 8:30 увечері. Виступ відбудеться на сцені приємно охолодженої залі павільйону „Веселка". Конферансьє — Аня Дидик.

Після програми відбудеться забава при звуках оркестри Союзівки в складі Алек Худолій, керівник, і Дорко Сенчишин з вокалісткою Оксаною Тромсою.

У серії традиційних вже мистецьких виставок у неділю, 15-го липня, зразки своєї творчости покаже мистець Орест Поліщук.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31.

Передплата: на рік $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці $9.00. Для членів УНСоюзу 65с міс. За кожну зміну адреси 25с. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ікона і жива людина

Виступаючи на традиційному уже Здвизі-Зустрічі українців Америки і Канади на оселі СУМ-А в Елленвіллі, що відбувся цим разом у 50-річчя створення Організації Українських Націоналістів та 20-річчя смерти сл. п. Степана Бандери минулої неділі, 8-го липня, Валентин Мороз на початку своєї промови м. ін. сказав:

„Зараз є така цікава ситуація, коли перед Вами ще людина, яку Ви сприймаєте, як „євшан-зілля", коли перед Вами ікона, яка приїхала з карцеру, то тут справа не в особовості і я дуже добре відчуваю, що моє індивідуальне „я" тут не грає жадної ролі. Будь-яка людина, яка б стільки витерпіла і приїхала звідти, як приїхав я, була б прийнята Вами так само. Але зараз є переломовий момент, коли поступово вирисовуються образи живої людини, не ікони, а живої людини, яка буде жити разом з Вами і працювати разом з Вами для української справи..."

Правильно сказано! І з жалем треба ствердити, що автопортрет живої людини на волі, який ми побачили і пізнали у виступі Валентина Мороза в Елленвіллі минулої неділі, попереджений вже деякими іншими його подібними виступами, відносно мало подібний до ікони Валентина Мороза, яку ми з оправданих причин та на базі фактів і в шляхетних цілях самі створили та примістили за його життя в пантеоні безсмертних тоді, як він був у неволі.

Коротко про ікону Валентина Мороза.

Першу більшу вістку про нього подибуємо в надрукованому в „Свободі" з 2-го грудня 1970-го року повідомленні Пресової Служби ЗП УГВР про те, що в Івано-Франківську відбувся в другій половині листопада 1970-го року вже другий з черги судовий процес проти українського історика Валентина Я. Мороза, викладача нової української історії в Івано-Франківському Педагогічному Інституті. У висліді цього процесу Валентина Мороза засуджено в п'ятницю, 20-го листопада 1970 р., на дев'ять років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Обвинувачувано його за „антирадянську пропаґанду і аґітацію", зокрема за написання і поширювання приписуваних йому памфлетів „Репортаж із заповідника ім. Берії", „Мойсей і Датан", „Серед снігів", „Хроніка опору" та ін. Вперше Валентин Мороз був заарештований наприкінці серпня 1965-го року і засуджений Волинським обласним судом на 4 роки ув'язнення в таборах суворого режиму також за „антирадянську пропаґанду і аґітацію" і після відбуття вироку був звільнений в серпні 1969 року.

Це початок. Дальша історія, записана на сторінках нашої преси та в ряді окремих публікацій, і ще багатьом у свіжій пам'яті, це справжня героїчна епопея людини, що стала на прю з імперією. Отже, цілком природно і заслужено став символом і гаслом в боротьбі проти рабовласницької імперії за волю і незалежність українського народу, став „іконою", яку оточується культом, що віддзеркалилось і в зустрічі та прийнятті Валентина Мороза між нами на волі, хоча в останніх роках його ув'язнення надходили вже деякі тривожні вістки про його суперечності з іншими політичними в'язнями та взагалі щодо його поведінки. Але це аж ніяк не могло притемнити ікони того часу, яка назавжди повинна б залишитися світлою. Тим більше не повинна б її притемнювати сама зображена на іконі жива людина. Подібні бо випадки вже були.

Примістивши в пантеоні ікону Валентина Мороза з часів його ув'язнення, ми тепер — за словами самого ж Мороза — маємо жити і співжити та працювати разом з Валентином Морозом, живою людиною на волі. Автопортрет цієї живої людини показав нам — спасибі йому — сам Валентин Мороз на волі і між нами, зокрема своїм виступом в Елленвіллі з нагоди 50-річчя створення ОУН та 20-річчя смерти Степана Бандери, світлої пам'яті та ікони якого вже ніхто й ніколи не притемнить. Цей автопортрет Валентина Мороза сьогодні надрукований на іншому місці в цьому числі. Нарід бо має право знати. Це тим більше, що жива людина Валентин Мороз застосував до своєї власної громади засаду „Іду на ви", якою князь Святослав лякав ворогів України. Очевидно, що твердження живої людини Валентина Мороза проти вільної української громади та її установ і діячів може і не потребує відповіді. Замість цієї відповіді можна б навести одне біблійне речення: За віщо мене б'єш, брате?! В кожному разі не для того, що мовив Мороз в Елленвіллі, була створена ОУН 50 років тому, і не за те, що він там говорив, віддав своє життя сл. п. Степан Бандера, які то річниці на цьому здвизі вшановувано. А втім, мабуть, буде краще, як на всі ці твердження і висновки Валентина Мороза, включно з кпинами, кожний сам собі відповість у своїй совісті та відповідно до свого знання і своїх переконань. При цьому не можна забувати, що довгі роки в неволі та жорстокі обставини також „роблять своє", як також відомі можливості всіляких, скажімо, „зовнішних впливів". Але, подаючи громаді автопортрет живої людини Валентина Мороза між нами, ми бажали б висловити тільки кілька порад, можливо, навіть зайвих, бо без сумніву зріла наша громада напевно сама прийшла б до таких заключень. Отже:

1. Жива людина Валентин Мороз та його виступ в Елленвіллі аж ніяк не повинні стати для громади „проблемою дня", чи взагалі проблемою, що могла б відвертати нашу увагу від кожночасних справді національних і громадських проблем. Першою і головною справою нашого сьогодення повинна бути проголошена Екзекутивою Українського Конгресового Комітету акція проти посиленого Москвою русифікаційного народовбивчого походу;

2. Жива людина Валентин Мороз має право не знати, що у вільній Америці і Канаді справи вирішуються піднесенням руки у виборах, а не піднесенням руки з каменем для вибивання вікон, включно з вікнами рідних установ. Українці в Америці і Канаді, велику частину яких становлять жертви окупаційного беззаконня в Рідному Краю, мають добру славу в тому, що шанують праведний закон Вашінгтона в його країні.

3. Не можна мати нічого проти заклику живої людини Валентина Мороза, щоб люди посилали йому гроші, бо він потребує більшого помешкання „на квіти", які вже одержав і дальше сподівається одержувати. Але при цьому треба пам'ятати, що великий дім і квіти для Валентина Мороза на волі не зогріють, не наситять і в нічому не допоможуть його недавнім співв'язням в совєтських концтаборах, тюрмах і психушках, ані їхнім знедоленим родинам. Збірку фондів на ці благородні цілі координує наша найбільш заслужена харитативна установа ЗУАДК, історичних заслуг і теперішньої вартости якої в нічому не може поменшити недовір'я з боку вільного вже Валентина Мороза. Це саме відноситься до Українського Гарвардського Наукового Інституту.

4. Один чи другий більше чи менше нефортунний виступ Валентина Мороза на волі в жадному разі не повинен послаблювати наших акцій в обороні інших дисидентів. Нашим святим обов'язком є рятунок людей, без уваги на їхнє віровизнання, політичні переконання чи будь-які інші міркування.

І, вкінці, ми аж ніяк не повинні засуджувати, чи гніватись на Валентина Мороза за його виступ в Елленвіллі. А втім, людина має також право помилятися. Ми впевнені, що й Валентин Мороз, жива людина між нами, в свій час, як матиме більшу і ліпшу нагоду пізнати нову країну і свою громаду, сам пізнає свою помилку. Він же умна і відважна людина. Ми, як громада, допомогли його врятувати, допоможімо йому і тепер переставитись з ікони в неволі на живу людину на волі, себто залишімо його в спокої та даймо йому нагоду відпочити, навчитись-пізнати та взагалі прийти до себе.

М. Мельник

ПРОЗРІННЯ МИКОЛИ РУДЕНКА

Як людина, Микола Руденко є героєм покрою кожного, хто маючи вибір між двадцятьма роками концтаборів і заслання та волею, вибрав концтабори. У передмові до недавно виданого Смолоскипом „Прозріння", ген. Петро Григоренко подає, що КГБ тримало Руденка довший час у Києві, щоб дати його синам нагоду намовити батька, щоб він покаявся. Реакція Руденка на того роду пропозиції у знаменитий спосіб з'ясована у вірші, що його Руденко передав з тюрми.

„Так просто все:
напишеш каяття —
І роздобудеш право
на життя.
Лише десяток слів
чи, може, фраз,
І все вчорашнє
вернеться нараз:
Дерева й квіти в іскорках
роси,
Та за вікном дитячі
голоси,
Та риба в озері, та в небі
птах,
Та смак цілунку
на твоїх вустах,
Як свідчення любови
й доброти...
Тільки ти — уже
не будеш ти.

Лише десяток
вимучених слів,
Які ти у потьмаренні
наплів —
І вже тебе нема,
А є пітьма,
Є у людину схована
тюрма".

Та нас цікавлять не тільки риси характерів українських політичних в'язнів. Хотілося б теж знати, які ідейно політичні зміни у них наступили.

Багато людей уявляє, що ті всі зміни йдуть в одному напрямі. Одні молоді люди були зрусифіковані, а інших піддурили марксизмом і вірою у те, що український народ живе щасливо в сім'ї народів СССР. За якийсь час — зокрема серед тих других людей — прийшло розчарування і вони почали вірити в Бога, стали приклонниками приватної власности і українськими самостійниками чи націоналістами. Та дійсність вказує на те, що ці речі не все такі прості.

Валентин Мороз уже від молодого віку був свідомим українцем. Чи таким був Микола Руденко? Він без сумніву був українцем та не свідомим українцем. Він виріс у цілковито зрусифікованому Донбасі і тому не було б навіть дуже дивно, якщо б він у своєму зрілому віці вирішив стати росіянином. Та не так воно сталось.

Його національна свідомість, мабуть, росла поволі. Руденко, колишній політрук, редактор журналу „Дніпро" і секретар СПУ, щойно в 1963 році — цебто на 43 році життя — виразно пише:

„Прийде вищий туман,
і в його молоці
Невгасима зоря
над землею воскресне.

Кизякова,
солом'яна,
чорна від мук,
Станеш ти, Україно,
тією зорею."

Хто ж ту Україну мучить? Росіяни, російські комуністи, чи російські і українські комуністи? На ті питання не легко відповісти, тією бо тематикою у такий виразний спосіб Руденко довший час не займався, а як займається, то тільки загальниковими натяками. Щойно у 1974 році у вірші „Українське Небо" він пише:

„Мовби ті гноми завтра
лицарями оживуть,
Велетнями воскреснуть
серед ударів грози.
З душ і очей спливає та
вікова каламуть,
Котрої ми набрались
ще з кріпосної лози".

Тут уже немає ніякого сумніву. Поет має на думці не зміну немилого політичного режиму, а найбільш основне національне пробудження.

Останніми роками Руденко вже цілком виразно відчуває, що проблема української нації — це не хвороба ідеологічного характеру, а національне поневолення, брак національної свідомости і твердого національного хребта. На ті теми він висловлюється так:

„Безсмертя нації —
у слові,
А слово — Бог
земних віків
Лише нікчемні
й безголові
Зрікаються старих
батьків."

„Уся земля —
обвуглена руїна,
Що терном поростає
день за днем.
А на аркані бранка —
Україна
Біжить по світу
за чужим конем."

Цей символічний кінь це не комунізм, це російський окупант. Це національне поневолення, а не соціяльний гніт. Становище Руденка до цієї теми дуже виразно можна відчути в одному з найкращих його віршів, написаних відносно недавно.

Є в нас воля —
не своє орать
Та в багні за дротом
помирать,
Та за власний хліб,
за власну сіль
Чорну лайку чути
звідусіль.

Не твої діброви і лани.
І сини — вже не твої сини.
Навіть слова
рідного нема —
Є лише Сибір
та є тюрма.

Рушить люд по колії
курній.
— Я народ живий,
не перегній.
Хоч гатили мною
болота,
Та не вмерла віра
і мета.

Гляньте:
готтентот, бушмен,
Власних не зрікаються
імен,
Між народів шану
здобули...
Хто ж ми — люди
чи сліпі воли,
Котрі з віку в вік
Мусять кривдам
забувати лік?

І врешті, звертаючись до свого народу, поет каже:

„Ти є Месія, котрий
терпить муку
За гріх сусідський,
за криваве зло."

Отже причиною терпіння українського народу є не комунізм, а сусід. Це й є національне прозріння Миколи Руденка. Маю враження, що воно приходило повільно, та воно цілковите.

Та якже ж із ідейними переконаннями Руденка? Чи він залишився марксистом, а як так, то чи ми запросили б його, щоб він виголосив промову на всенародних зборах?

В основному, марксисти дуже рідко переходять у протилежний світ ідейно-політичного думання. Переважно вони переступають тільки один крок направо — звичайно на плятформу соціял-демократії.

Критерії за якими клясифікують марксистів — добре відомі. Це: конечність диктатури, солідарність робітників вище національної солідарности, усунення приватної власности, як єдиного засобу для справедливого розподілу прибутків, та матеріялістична інтерпретація історії.

Руденко — так, як багато інших — вважає, що економічно-суспільна і політична система в СССР це жахливе викривлення комунізму. Він гостро виступає проти переконання, що людський шлунок — це єдиний промотор людського життя. Він є теж найбільш рішучий чемпіон індивідуальної свободи. Його вислови на ті теми є такі:

„Бездушний світ —
це витвір бюрократа,
А Леніна
не плутайте сюди."

Із тієї строфи виходить, що коли б окремі уряди

(Закінчення на стор. 4)

СЛОВО ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Промова, виголошена в неділю, 8-го липня 1979, під час Зустрічі-Здвигу українців Америки і Канади на оселі СУМ-А в Елленвіллі, Н. Й., з нагоди 50-річчя створення ОУН та 20-річчя смерти сл. п. Степана Бандери. Текст цієї промови взято з магнітофонного запису. (Гл. коментар „Ікона і жива людина").

Валентин Мороз: Достойні Отці! Шановна Українська Громадо! Дорога Українська Молоде! Я вперше присутній на цьому кожнорічному здвигу в Елленвілі, на великому українському здвигові, де є присутні українці і з Америки і з Канади. Цей кожнорічний здвиг, це велике свято, де українець, по довгих трудах може глянути на результат своїх зусиль і сказати: „Ми багато домоглися". Так, для Вас це вже стало звичним, але для мене, який прибув сюди вперше, це доказ великого вміння українців створити свій український світ. Ця сумівська оселя, до якої ми звикли, коштувала багато зусиль, коштувала дуже багато сили українцям. Нас вигнали з рідної землі, ми стали діяспорою і для нас, для того, щоб зберегти своїх дітей, щоб зберегти молоде українське покоління, треба було тут створити українську землю — шматочок живої України. Треба було створити це українське сонце, українську річку, українське озеро. Створити все це Вашими руками. Створити „євшан зілля", щоб наші діти залишилися українцями. Так, Елленвіл, це свято. Для мене особливо, бо я прибув на перший український здвиг, разом з родиною. Двохмісячні зусилля на те, щоб вирвати із Москви мою родину, закінчилися успіхом. Це наш спільний успіх. Так, Москва тільки тому відпустила родину, що зрозуміла буде нова акція, буде нова кампанія для неї програшна. І тому Москва відпустила. Я можу привітати Вас з перемогою. І от, ми нарешті разом. Першим приїхав до Америки Валентин Мороз, потім приїхав Валентайн Мороз. Я дуже хочу, щоб ви молоді, полюбили мого сина, щоб він був для вас Валентайн. Я взяв своїм девізом слова Святослава „Іду на ви", я взяв своєю етикою, етику Святослава — безкомпромісовість. І тому я завжди настроєний говорити про практичні справи, про те, як ми можемо себе будувати, як ми можемо направити те, що маємо.

Зараз є така цікава ситуація — коли перед Вами ще людина, яку Ви сприймаєте, як „євшан зілля", коли перед Вами ікона, яка приїхала з карцеру, то тут справа не в особистості і я дуже добре відчуваю, що моє індивідуальне „я" тут не грає жодної ролі. Ім'я не грає жодної ролі. Будь-яка людина, яка б стільки витерпіла і приїхала звідти, як приїхав я, була б прийнята Вами так само. Але зараз є переломовий момент, коли поступово вирисовуються обриси живої людини, не ікони, а живої людини, яка буде жити разом з Вами і працювати разом з Вами для української справи. Так, є ще квіти і ще багато буде квітів не так для мене, як для моєї родини. Але є вже перші ягоди. Крізь квіти пробилися вже реальні обриси того, що стоїть перед мною і що я повинен буду робити, з чим я повинен мати до речі. Вчора під час багатьох приватних розмов, мені були сказані слова, які мабуть є для мене найбільшою нагородою, більшою ніж Нобелівська нагорода. Мені сказали: „Ви для нас стали спільним знаменником. До того, як Ви приїхали, ми відчувалися молекулами, тепер ми відчулись, що ми є щось єдине, що ми є єдина українська громада". Так, то велика честь чути такі слова, це велика нагорода. Але й це велика відповідальність. Це великий камінний хрест, який людина повинна нести на своїх плечах, коли хоче зробити щось живе і щире для своєї справи, для тієї справи, яка є змістом життя.

Я був дуже задоволений, я був щасливий, коли після виступу на молодечому святі в Торонті, всі три молодечі організації сказали, що вони хочуть в одній лаві, без поділу на організації, йти на українській маніфестації разом зі мною. Так, це була жива нагорода. Це був реальний результат зусилля, який я побачив власними очима і коли я відчув, що варта старатися, варто працювати. Багато говорили про те, що мене вкрала така то партія, така то організація. Я на це відповідав: „Я не належу до жадної партії, до жадної організації". Я маю щире бажання згладити різниці між партіями і організаціями і маю щире бажання, щоб ця молодеча лава, яка в Торонті йшла разом через все місто і демонструвала Канаді українську силу, щоб ця лава ніколи не розпадалась і була єдиною українською лавою. Я не зробив ніколи жодного кроку, який би був потрактований, як віддача переваги одним українським громадам перед іншими, одним українським силам перед іншими. Але, коли такі кроки були, то це з боку окремих українських сил, з боку окремих українських осіб. Я не починав війни ні з ким. Я

(Продовження на ст. 3)

Стефанія Нагірна

У СТОЛІТТЯ СТАНИСЛАВА ЛЮДКЕВИЧА

(Доповідь виголошена на вечорі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку у п'ятницю, 4-го червня 1979 року.

(3)

У вокально-симфонічних творах на першому місці стоїть кантата „Кавказ", написана на основі однойменної поеми Т. Шевченка. Цей величавий твір був започаткований у 1897 році т. з. „Прометей". Він заплянував цю композицію як цикл, складений із чотирьох кантат для хору і великої оркестри. Твір опрацьовував поволі і навіть перервав на декілька років і почав у 1902 році другу частину і назвав її „Молитвою".

Цікаво аналізує і характеризує цей величавий твір Людкевича композитор Василь Барвінський. Зокрема він був захоплений закінченням першої частини у формі фуги, яку зараховує до „найкращих у музичній літературі зразків цієї найскладнішої поліфонічної форми".

Композитор В. Барвінський також високо оцінює третю частину „Кавказу". На його думку, зокрема майстерно змальовані місця, де Т. Шевченко описує, скільки сліз було пролито дівочих, матірних і батьківських на Кавказі в боротьбі за волю. Барвінський пише: „Кожного разу, коли слухаєш це місце третьої частини „Кавказу", сльози зворушення тиснуться до очей і якась несамовита дрож проймає все тіло". Цей ґрандіозний твір, над яким композитор працював з перервами понад десять років, займає у творчості С. Людкевича зовсім виняткове місце й заслуговує на те, щоб увійти в золотий фонд світової музичної скарбниці" („Ми і світ", 1959 р.).

„Кавказ" — це не тільки один із найкращих і наймогутніших творів Станислава Людкевича, але цей твір займає взагалі видатне місце в українській музиці, бо до його появи такого твору в історії української музики не було. Правда, започаткував композицію подібної структури Микола Лисенко, створивши кантату „Б'ють пороги".

У тій чудовій політичній поемі Шевченко змальовує героїчну боротьбу верховинців північного Кавказу з московським завойовником. (1843-1959). Т. Шевченко безпощадно критикує загарбницьку політику Москви, а кавказький народ закликає до боротьби, вірить бо в перемогу.

Композитор Людкевич поклав на музику перших чотири розділи цієї Шевченківської поеми. Першій частині дав назву „Прометей", другу частину, що починається словами „Не нам на прю з тобою стати" назвав „Молитвою". Третя частина названа іронічно — „Хортам і гончим, слава", а четверта має заклик „Боріться".

У вступі композитор чудово змальовує Кавказькі гори і події, зумовлені текстом. Ви неначе бачите перед собою Кавказькі гори, Прометея, прикованого до скелі, боротьбу кавказців і врешті їхню поразку. Але Шевченко вірить у силу Бога, вірить у кінцеву перемогу, хоча „покищо течуть ріки, кровавії ріки".

Із великим признанням композитор Барвінський аналізує й інші вокально-симфонічні твори С. Людкевича, як наприклад, величавий „Заповіт" і „Ой, вигострю товариша", обидва до слів Т. Шевченка, велику кантату „Наймит" до слів І. Франка, як також надзвичайно цікаві обробки народних пісень. Вкінці В. Барвінський так характеризує нашого Ювілята: „Станислав Людкевич композитор великого обдаровання, високого професійного рівня, якого він досягнув завдяки величезній енергії і працьовитості. Його музична мова глибоко народна, вона має всі прикмети яскравої індивідуальности, властивої тільки видатним творцям". („Ми і світ" 1959 р.)

На шляху свого довгого життя композитор Станислав Людкевич зазнав багато почестей.

У 1937 році його обрано членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, в якому очолив Музикознавчу секцію.

У 1939 році став професором і завідувачем катедрою композиції у Львівській державній консерваторії й одночасно старшим науковим співробітником Львівської філії інституту фолкльору Академії наук і був головою Львівського комітету спілки композиторів України.

У 1946 році йому надано звання „Заслуженого діяча мистецтв".

У 1949 році, у зв'язку з 50-літтям творчої праці, композитора нагороджено орденом.

У 1954 році з нагоди святкування 75-ліття з дня народження Ювілята, відбулося перше повне виконання вокально-симфонічної кантати „Кавказ" на мішаний хор з оркестрою. Диригував Микола Колесса, син Філярета.

У 1964 році за „Кавказ" і „Заповіт", з нагоди святкування 150-річчя з дня народження Т.Шевченка, С. Людкевича нагороджено Шевченківською премією.

У 1969 році він стає Лавреатом Шевченківської премії. Дістав також звання народного артиста.

У 1979 році у 100-ліття з дня народження дістав відзначення „Героя соціялістичної праці" та золоту медалю.

100-літній ювілей композитора Станислава Людкевича відсвяткував Львів. Можна було сподіватися, що перебіг тих святкувань буде опублікований у журналі „Музика", який виходить у Києві раз на два місяці.

Ми також слідкували за тим, чи були якісь святкування з цієї нагоди у Києві, або в якомусь іншому місті України. На жаль, цього не було. Тільки в малій залі Київської консерваторії відбувся концерт співачки М. Байко, присвячений 100-літтю від дня народження С. Людкевича. У статті, що появилася у журналі „Музика", було декілька речень про творчість великого композитора і дуже докладно про співачку. А в журналах „Музика" і „Україна" за січень 1979 року поміщено статті про творчість Ювілята, в більшості з тенденційним насвітленням.

Описуються також відвідини трьох сучасних композиторів, колишніх учнів Ювілята, а саме — Кос-Анатольського, Миколи Колесси та Євгена Козака. Вони перебували у Ювілята на розмові чотири години. Композитор Людкевич багато розказував про своє життя і творчість. Він має дуже добру пам'ять, але майже не бачить.

З вище поданого видно, що прилюдних святкувань, себто концерту з найвидатнішими творами Ювілята не було на Наддніпрянщині. Зате Львів віддячився свому улюбленому Композиторові.

Із листів, що приходять зі Львова довідуємося, що святкування у Львові продовжувалися цілий тиждень. На концертах виконувано твори фортепіянові, камерні, для сольоспіву і для хору. Найбільше враження зробила симфонічна поема „Кавказ", якою диригував композитор Микола Колесса. Ювілят був присутній на двох концертах. Увійшов до залі по квітах і сидів серед моря квітів, якими його присутні обдарували. Він промовляв до присутніх, які ентузіястично вітали старенького Композитора і на руках винесли його до авта. Також відбулася триденна конференція, присвячена творчості і життю Ювілята, де промовляли мистецтвознавці, професори музичної консерваторії та інші знавці мистецтва.

Про людину такої величини, як Станислав Людкевич говорили всебічно і з великим признанням. Його композиторська і музикознавча творчість є обильна, багата внутрішнім змістом, різноманітна тематикою і професіональна. Завдяки своїй невсипущій праці, Станислав Людкевич піднявся до вершин української музичної культури, чим вписав нові сторінки не тільки в історію і теорію української музики, але також в етнографію та в організацію музичного і громадського життя.

Ми клонимо голови перед українським Велетнем духа і праці та шлемо у рідний Львів незабутньому композиторові Станиславу Людкевичові з нагоди 100-ліття Ювілею наш глибокий поклін та сердечні побажання кріпкого здоров'я й творчої сили на довгі літа.

[Кінець]

СЛОВО ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

(*Продовження зі стор. 2*)

щиро ставлюся, однаково до всіх, хто стоїть на позиціях українського самостійництва. Але я маю перед собою українську газету, я не буду її називати, бо Ви самі її добре читали. І там написано, що було обговорено питання фондів УККА. І було сказано таке: (я б ніколи такого не говорив, якби воно не було написано), що „зустріч Мороза у Вашінгтоні коштувала для УККА кругло 1,200 долярів. Магістер Базарко вважає, що такі зустрічі, що коштують багато труду і гроша, навряд, чи мають такий політичний ефект, як цього можна б було очікувати". Так, значить, стоїть питання прямо і безпосередньо, чи варто якихось витрат і зусиль на те, що я роблю.

Я сказав напочатку, що в мене є етика Святослава — прямо і безкомпромісово звернутись до громади — хай громада вирішує, чи варта зусиль те, що я роблю, чи варто видатків те, що я роблю. Скрізь одностайно сказали і в Европі і в Америці, що ще ніколи не було такого інтересу до української справи з боку преси, з боку телевізії, як тепер. Це, що я роблю, це не особисті зусилля, це не особисті амбіції, це колосальна можливість підняти українську справу, зацікавити нею чужинців. Це чудова можливість вперше, за багато десятиліть, поставити українську справу на міжнародній форум. Досить згадати, що останній візит світського українця в Папи римського був у XIX році. Це був граф Тишкевич, український амбасадор в Італії. Тепер мій візит до Папи це був не мій особистий візит, це був вперше, за багато десятиліть, від світського українця у Папи. Це було визнання зусиль цієї України, яка бореться, це було благословення для всіх українців і визнання того, що українська справа йде до гори, що українська справа має кращі шанси. І от після того, наші керівні політики дискутують — чи варта та справа 1,200 долярів. Хай громада вирішує, чи варті вони заслуги громади. Чи скрізь такі ощадні наші керівники? Наскільки мені відомо, вони витрачають щомісячні кошти на дисидента, який ще не вирішив, чи він є українським дисидентом, який є почесним членом ветеранів Червоної Армії. Цьому дисидентові дається щомісячна платня, йому визначений платний референт від імені УККА — цікаво, хай перед громадою скажуть ці люди, на що вони хочуть витрачати українські гроші, на українську справу чи на Червону Армію? Кажуть, що в свій час били вікна Совітській амбасаді — я дивуюся, що досі не побиті вікна в деяких українських організаціях. Я хочу перед всіма людьми українськими з Америки і з Канади, бо це великий форум, запитати — чи заслуговують мої зусилля на те, щоб ця газета виповідала мені війну? Чи не має вона з ким воювати? Я наведу Вам приклади — зі мною є брошура — це інтерв'ю з Плющем. Я взявся за голову, коли прочитав це інтерв'ю. Український дисидент, людина, яка називає себе українським дисидентом, каже, що Україна є центром антисемітизму. Ми робимо все можливе, щоб з'єднати зусилля з жидами, бо знаємо яка є співпраця з ними. Людина ж, яка називає українським дисидентом себе, руйнує всі наші зусилля. Ця людина говорить про якісь фашистські групи у Львові в Корсуні-Шевченківському. Ми робимо все можливе, щоб довести, що націоналізм — це не нацизм, ще фашизм, ця ж людина дає доказ всьому світові з уст українця, що на Україні є якийсь фашизм. Ні „Свобода", ні „Українське Слово" ні разу не підняли голосу проти цієї людини. „Свобода" не має сміливості воювати з тими, хто плює на українські святині. „Свобода" не мала сміливості надрукувати фразу, коли я написав, що якби українці належали до чорної раси, вони мали б самостійність. „Свобода" боїться і білих і чорних. Не боїться тільки ображати людей, які щиро боряться за українську справу. Я не прихильник домашньої війни. Коли мене багато разів питали про Плюща, я старався загладити цю справу і сказати, що ми повинні бути до нього дуже поміркувані і доброзичливі. Але, коли я поїхав до Франції і запропонував Плющеві покласти спільно вінок на могилу Петлюри, Плющ відмовився це зробити і крім того в „Ліберасіон" в лівій газеті сказав, що Петлюра це антисеміт і він не хоче мати з Морозом нічого спільного. Після цього я не можу мовчати. Цікаво, що „Українське Слово" в Парижі мало сміливість критикувати мене за це, що я не зайшов туди. Я не мав можливості скрізь ходити. Цікаво, чи тепер „Українське Слово" буде мати відвагу виступити проти Плюща, який ступив ногою на нашу святиню, на могилу Петлюри, і який демонстративно її зневажив. Коли говорили про те, що я віддаю перевагу одним українським групам перед іншими, то це була ніби моя вина. Тепер я маю можливість відповісти. Я буду з тими українськими силами, які не бояться захищати своєї святині, які не бояться виступити. ОУН не боялась виступити проти Плюща, не зважаючи на те, популярний він чи ні, чи дуже все у Франції поросло Плющем чи ні. Чи буде мати відвагу УРДП? Якщо вона виступить тепер, я буду її шанувати, якщо ж вона буде боятись Плюща, я не буду її шанувати. От таке буде моє відношення до різних українських сил. Якщо вони мають відвагу і гідність захищати.

Те, що я кажу, це не особисті кривди, це не особиста війна з якимись українськими силами і чинниками. Це справа велика і принципова. Найбільша трагедія нашого українського життя у вільному світі це дріб'язковість, це замкненість в українському ґетті. Є люди, які ціле життя прожили в Америці і ще не бачили живого американця і не бачать потреби знайти дорогу до нього. Це наша найбільша трагедія. Цікаво, що один українець в Канаді казав, що він дає читати канадцям „Юкренієн Віклі" — українську англомовну газету. Вони з задоволенням читають. Їх цікавлять українські справи, але вони питають його — „Слухай, а чому у Вас президент Картер називається президент, а президент однієї української організації називається „сюпрім президент". Так, це чудове відбиття погляду деяких українських кіл на реальність. Вони замкнулись у маленькому українському світі, витворили своїх „богів", але не помічають і не мають бажання помічати ті великі сили в американському світі, які є колосально важливими для української справи. Це анекдот, який ввійде в історію українську як анекдот, але це факт, що на одному засіданні запекло сперечалися три дні, чи варто безкоштовно давати в Стейт департмент українську англомовну газету. Ми живемо в світі, де всі себе завзято репрезентують. Вже ніхто не чекає, поки поета, скажімо французького чи пакістанського, будуть перекладати на чужомовні мови. Це роблять самі, роблять переклад і дають у широкий світ. Себе треба нав'язувати, щоб світ помітив. Ми повинні бути раді, якщо американські чинники хочуть читати українську газету. А ми дискутуємо, чи варто витрачати на це 15 центів. Оце все обличчя старої української політики в Америці. Цікавий факт, вже три тижні тому Міні запропонував зустріч зі мною. Це можливість, яку треба використати якнайширше. Це чудово, що американські чинники, що той, кого називають справжнім президентом Америки, має бажання зустрітись з українськими політиками. Тут є ім'я неважне. Тут іде справа про українську справу, а не про українське конкретне ім'я. Ну звичайно, це запрошення було переслане через УККА і я тільки позавчора випадково дізнався про це запрошення. УККА вважає, що це не має ніякого значення. І взагалі, якби не випадковість, я так і не знав би про це запрошення. Така наша українська дійсність, така українська політика в Америці.

Я хочу сказати про те, що зараз є важливий, переломовий момент. Ніколи ще українська громада у вільному світі не чинила такого тиску на провід, як тепер. І це буде моя тактика апелювати до громади — хай громада оцінює, яку повинні заслуговувати оцінку дії тих чи інших людей. Ми дуже багато зробимо і зрушимо з місця наші справи, коли громада нарешті не буде мовчазною громадою. Так, ми досі мали мовчазну більшість. Але мовчазна більшість перестає мовчати — мовчазна більшість все більше забирає голос у тих справах, які є кров'ю важливими для української громади.

Я гадаю, що в першу чергу українська громада повинна не бути глядачем, а бути дієвою особою в справі Патріярхату. Я був у Римі недавно, я привіз всім Вам благословення від Патріярха Йосифа І. Я виступав багато разів перед українськими громадами на тему Патріярхату і побачив, що український загал давно дозрів до цієї цілі. Український загал давно хоче мати єдину Українську Церкву. Для простого українця давно вже перестали бути канонічні різниці і канонічні проблеми — православна чи католицька церква. Мені казали, „Як, Ви хочете католицький патріярхат в православному краї?" Я сказав: „Я хочу український патріярхат в українському краї". Я належу до Православної Автокефальної Української Церкви, але я свідомо дивлюсь на справу і знаю, що зараз в церковному українському житті немає такої величавої постаті, такого монументу, як Патріярх Йосиф І. Якщо б Українська Православна Церква могла висунути таку ж саму величаву постать, яка змогла б об'єднати Українську Церкву, я б радо проголосував би і за православну кандидатуру, але ми повинні бути в першу чергу українськими віруючими, а не православними, чи католиками. Я вважаю, що це образа, коли мені кажуть — „Чи бачили ви кардинала Йосифа Сліпого?" Я тоді заявляю твердо і ясно, що я зустрічався не з кардиналом, я зустрічався з українським Патріярхом Йосифом І. Я хотів би, щоб ці оплески добре почули ті, хто гальмує справу патріярхату. Щоб вони зрозуміли, що є велика українська громада, яка не буде мовчати, яка буде їх бойкутувати, якщо вони будуть бойкутувати зусилля Патріярха. І що вони залишаться сектою в українському релігійному житті, яка є далеко, далеко збоку, бо вона застаріла на 40 років. Так, є така ситуація в українському житті, що мільйонова українська громада хоче єдину Церкву. Є десять застарілих людей, які гальмують цю справу і я сміливо і щиро закликаю бойкотувати їх, якщо вони будуть бойкотувати зусилля Патріярха Йосифа. Я закликаю всю українську громаду зробити все для того, щоб 1,000 ліття Української Церкви ми святкували в єдиній Українській Церкві. І нам не потрібні лицеміри в реверендах, які однією рукою благословляють наші здвиги, а другою рукою руйнують велику єдність української церкви. Ми повинні розбити, перебороти зусилля тих „сюпрім президентів". Витворилась дивна ситуація — є українська громада і українська справа і ті всі маслосоюзи тільки тому можуть існувати, що українська громада бачить в них символ України, бачить в них ту силу, яка буде працювати для української справи. Ми повинні їм ясно сказати, що ці голови, ці „сюпрім президенти" повинні бути слугами української справи, а не панами, що в цьому маленькому світі, який вони витворили і де на них дивляться як на богів, вони не довго будуть існувати. Український маслосоюз, як щось автономне, не потрібний, бо господарчі організації є й американські. Вони кращі і краще збудовані і ці українські фінансові і господарчі організації потрібні тільки в тому сенсі, що вони є для української справи. Якщо вони думають, що вони будуть видушувати масло з української громади для себе, вони дуже помиляються. Ми повинні дати їм відчути, що ситуація є якраз протилежна — маслосоюзи існують для того, щоб з них видушувати масло для української справи. Так, ми повинні підпорядкувати все українське життя — культурницьке і господарське єдиному націократичному принципу — скрізь повинні створити таке силове поле із струмом, який би з'єднував все в одне ціле — в один великий магніт і коли мені з жахом, майже побожним жахом казали, що я повинен подякувати одному голові за щось там, то я сказав, що я подякував Богові і Україні, а якщо він не дасть мені другого значка, то мені вже досить одного - другого значка я не потребую. Створилася ситуація майже трагічна — так, українським життям керують люди, які дискутують, чи варта витрачати 100 долярів на українські політичні акції. Це смішно, це анекдот, але хто їх замінить. Молоді вміють критикувати — я сам належу більше до молодих, але я бачу, що там ще немає тверезої відваги і тверезої свідомости стати і керувати українською справою. Чи готові молоді відкинути ті шанси, які дає американське професійне життя? Чи готові вони взяти більший тягар і меншу плату в українському житті? Тому я закликаю молодих не тільки критикувати, а свідомо думати — як ми повинні вийти з українського ґетта. Тільки молоді, які вже заінтеґровані в американському житті, можуть це зробити. Можуть зробити це, що зробили жиди — заставити американський світ працювати на українську справу. Але для цього потрібно не лише мати відвагу критикувати. Ця критика справедлива, але треба мати відвагу і терпіння взяти на свої плечі цей тягар. Тільки тоді ми будемо справжнім чинником в Америці, з яким будуть рахуватися.

Ми багато говоримо про те, що молоді повинні знати українську мову. Так, це свята справа — українська мова, українські інтереси — це для нас святе. Але ми повинні рахуватися також з тим фактом, що є англомовна Україна, є величезний молодий український загал, який не знає, або майже не знає української мови. Він живе логікою англійської мови, живе логікою американських інтересів і ми дуже погано зробимо, якщо випустимо його з рук. Ми повинні створити українську англомовну газету — англомовну, але сучасну, яка повинна б зорганізувати і інтеґрувати молоде українство в українському світі. Якщо ми цього не зробимо, ми втратимо молоде покоління. Молоді повинні особливо задуматися над цією справою. Це буде жива відповідь на питання, чим ми повинні далі жити. Який вогонь ми повинні мати, щоби замінити батьків, які прийшли з України зі зброєю в руках, які прийшли з краю і виховали Молоду Україну. Чим ми будемо виховувати наступне покоління? Так, українська молодь в Америці повинна взяти цей тягар на свої плечі і взяти почуття відповідальности. Ми вчили англійську мову для того, щоб мабуть раніше ніж слова „бред енд вотер" вивчити слово „респонсібіліти". Це найважливіше.

Із цією етикою Святослава і з безкомпромісовістю, з якою я підходжу до громадських справ, я хотів би підійти до справ особистих. Ця справа делікатна — справа допомоги, справа коштів. Але на засіданні УККА дебатувалась ця проблема і тут написана і тому я маю право забрати в тій справі голос. Тут сказано, що окрему увагу приділено справі збірки фондів для Мороза, чи в його імені. „Реферував цю справу... новообраний президент ЗДУАДК Олександер Білик. Очевидно, що справа фінансової допомоги Морозові є суто харитативного порядку і цей порядок та повна звітна відповідальність перед громадою будуть збережені тільки тоді, як усі збіркові акції на ту ціль будуть скоординовані... в централі, якою є ЗУАДК". Що відповісти на це питання? Так, я хочу Вам щиро і просто сказати, що мені потрібна хата, маю багато квітів, вони не вміщаються в те приміщення, де я живу. Щоб складати квіти, потрібна більша хата. На Україні я знаю як будують хату для тих, яким хочуть допомогти. Там, якщо доброму сусідові чи доброму товаришеві хотіли збудувати хату — це називалося толока — збиралися всі разом, будували хату, а потім зверху прибивали квітку. Як це робиться в Америці, я не знаю, але я думаю, Ви краще знаєте, як допомогти тому, кому Ви хочете збудувати хату. Я буду щиро радий тим, хто захоче мені допомогти. Я щиро вдячний тим, хто вже тепер активно і дуже багато поміг мені. Я вибачаюся, що не мав можливості всім подякувати, дуже багато листів, я не маю часу читати навіть газети американської, тому, що цілий час в роз'їздах. В найближчому часі я складу подяку через газети всім разом. Я також гадаю, що найкраща форма, якщо хтось захоче мені допомогти, це пряма і безпосередня допомога. Я подам через газети своє конто. Я подам також свою адресу. Багато над цим теж дискутували, чи подавати мою адресу публічно. Я гадаю, щоб не було докорів, що я вкрадений тою чи іншою громадою, що я ховаюся, найкраще буде подати через газету теж свою адресу. Я з цим не буду скриватися. Відносно ж тих закликів, які робить ЗУАДК, це трудна справа. Було вже три способи створити фонд Мороза від трьох різних організацій. Поперше, я побачив, якщо я відмовляю одній організації, я мушу відмовити і іншим. Подруге, я побачив, що там якась дуже бухалтерія із знаком питання. Якщо на фонд визволення України складаються кошти, то про це є докладний звіт в газеті, докладний звіт про всі збірки. Відносно ж того, що пропонують ті організації, які хочуть збирати фонд Мороза там дуже туманна бухалтерія. Я не хочу мати з нею справи і так щиро про це кажу, як буду про все Вам щиро казати. Я не хочу бути перед Вами іконою, хочу бути живою людиною зі своїми позитивними і негативними сторонами. Хто захоче мене прийняти, нехай приймає мене таким, яким я є. Я не хочу нікого ображати, але я побачив, що до тих збірок, чи то з боку ЗУАДКУ, чи з боку Гарварду, громада втратила довір'я. Я не хочу втратити довір'я громади разом з тими організаціями. І тому я, на закінчення цього повторюю, якщо хто хоче мені допомогти, це найкраще буде пряма допомога на мою адресу, на моє конто.

Тут ми святкуємо сьогодні 50-річчя ОУН і 20-річчя пам'яті Степана Бандери. Дехто міг би сказати, що недоречно, неслушно говорити про практичні справи. Але я маю тут свій погляд на речі. Я гадаю, що найкраще вшановувати такі ювілеї справами живими, практичними ділами і я га-

(*Закінчення на стор. 4*)

ОБ'ЯВА

Оцим подаємо до відома усім пластункам і пластунам у світі та українському громадянству, що згідно із Грамотою про Начального Пластуна, схваленою 5-им Збором Конференції Українських Пластових Організацій у 1970 р. та Правильником вибору Начального Пластуна — на внесення Комісії для Вибору Начального Пластуна — Пленум Головної Пластової Ради в порозумінні з Головною Пластовою Булавою та Крайовими Пластовими Старшинами постановив дня 14-го червня 1979 р. проголосити ВДРУГЕ Начальним Пластуном на чергову семирічну каденцію

пл. сен. кер. д-ра Юрія Володимира Старосольського

Урочисте введення в уряд новообраного Начального Пластуна відбудеться під час Дня Пластуна-Пластунки, дня 22-го липня 1979 р. на Пластовій Оселі „Вовча Тропа" в ЗСА в присутності пластового загалу і представників Українських Церков та Громадянства.

СКОБ!

Головна Пластова Рада

Український Конґресовий Комітет Америки

Відділ в Чікаґо

ПРОГРАМА

„ДНІВ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА"

в ЧІКАҐО

П'ятниця, 20-го липня 1979 р.

1. Масове привітання на аеродромі (Час прилету і число лету будуть подані пізніше).
2. Пресова Конференція.

Субота, 21-го липня 1979 р.

1. Година 12-та в полудне на Дейлі Пляза: Маніфестація Тижня Поневолених Націй. Головний промовець ВАЛЕНТИН МОРОЗ.
2. Година 7-ма вечером — Масова зустріч Української Громади з Валентином Морозом в Авдиторії Школи св. о. Миколая при чаю і солодкім. Вступ 25 долярів від працюючої особи, 10 дол. від студентів і емеритів. Квитки вступу набувати в українських Касах, Книгарнях і „Дельті".

Неділя, 22-го липня 1979 р.

Сумівська Оселя в Барабу, Віск.

Година 11-та перед полуднем: Початок святкової зустрічі УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ Й БАТЬКІВ З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ.

Своєю масовою участю в усіх названих імпрезах докажім свою національну зрілість і солідарність з ідеями Валентина Мороза та інших нескорених-одержимих.

Замість квітів на свіжу могилу
Дорогої нам Вуянки

бл. п. Анни Захарків

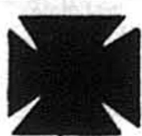
складаємо 25.00 долярів
на будову Церкви в Балтімор.

New York, N.Y — Роман і Оля КОБРИН

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. д-ра Осипа Коропея

на Патріярший Фонд
50.00 долярів
зложили
КВІТКА СТЕЦЮК
І МАРІЯ ПІДГОРОДЕЦЬКА

Ділимося сумною вісткою, що з волі Всевишнього, в неділю, 1-го липня 1979 року в Боффало, Н. Й., відійшла у кращий світ наша Незабутня МАТИ, БАБУНЯ Й ПРАБАБУНЯ

бл. п.

СОФІЯ ВОЛЧУК

з дому САМОЛУК

вдова по Комісареві Скарбової Палати, народжена 16-го березня 1891 р. в Теребовлі, Україна.

ПОХОРОН відбувся в четвер, 5-го липня 1979 р., з церкви св. о. Николая на цвинтар св. Матея в Боффало, Н. Й.

Горем прибиті:

донька: ЯРОСЛАВА БОРАЧОК з мужем МАРІЯНОМ
внуки:
АРИСТИДА БОРАЧОК-СТАРУХ з мужем ТЕОФІЛЕМ
ІРИНА БОРАЧОК
ОЛЕГ БОРАЧОК
правнуки: АНАСТАЗІЯ, АДРІЯН СТАРУХИ

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

СЛОВО ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

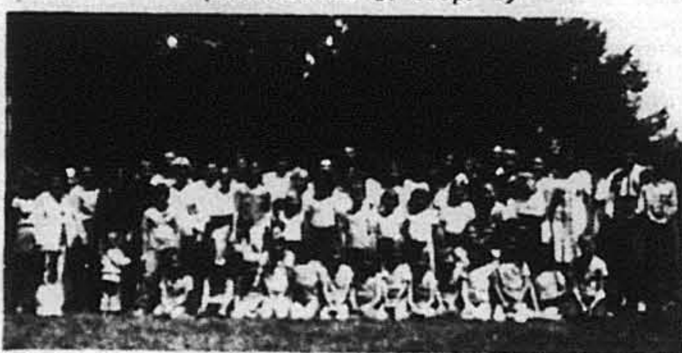
(Закінчення зі стор. 3)

даю, що на це свято є найкраще принести живий звіт про те, що я зробив. Папа, Святий Отець сказав на закінчення розмови, що в моїй особі Він благословляє всю Україну, яка бореться. Я приношу Вам всім це благословення і я гадаю, що це найкращий спосіб вшанувати 50-ліття ОУН і пам'ять Степана Бандери. Я приношу Вам до звіту півторагодинну розмову з міністер-президентом Баварії Францом Йозефом Штраусом, який цими днями висунутий на кандидата на канцлера в майбутніх виборах. Це була тяжка боротьба і він її виграв. І я гадаю, що добрі і ділові стосунки з такими політиками це великий актив для української справи. Я приношу Вам десяток чудових статей з німецьких газет, які з'явилися після моїх пресконференцій в Німеччині, в Англії і в Римі. Я можу щиро порадіти разом з Вами, що мабуть вперше в історії „Фігаро", ця проросійська французька газета, цитувала декалог українського націоналіста. Я гадаю, що це найкращий спосіб святкувати ювілеї.

В цій нагоді з приводу відвідин у Папи, я гадаю найкраще пригадати про те, яку велику роль грала Церква в історії України і особливо в історії української діяспори. Це все, що ми маємо, велику українську лаву, яка не розгублилася в чужому світі, це найперше заслуга того принципу, якого ми завжди дотримувались — нація і віра — нерозривна єдність національного і релігійного принципу. Я був в церкві українській в Мюнхені. Там говорив Митрополит і я мав щось говорити, але я забув про все. Я був зачарований в іконостасі іконою архистратига Михаїла — ангела з мечем. Це було для мене як знамення в Люрді, я давно це знав і розумів, але я відчув, що нашим українським ангелом ще довго буде ангел з мечем в руці і мені раптом впала не в голову але в серце болюча і страшна свідомість, що цей ангел з мечем в руці, це Степан Бандера. Убивці не вбили його, вони навіки зробили його ангелом з мечем в руці, який буде вічною українською зброєю. І тому сьогодні, вперше на громадському вічі, стрічаючи свою родину, я хочу подарувати свій дружині символ єдності нації віри — ікону Богоматері. Найбільшим досягненням українства, сучасного українства, є те, що ми нарешті вилізли із сліз, вилізли із тісі ліберальної філософії, головним гаслом якої було те, що ми гноблені, ми бідні і тому нам повинні співчувати і симпатизувати. Бідним ніколи не симпатизують і це старий український принцип, стара українська приказка, яку я засвоїв від свого тата на Волині, яка каже „чого дурний, бо бідний, чого бідний, бо дурний". Живий реальний світ стосунків між націями є твердим світом, це попіл і діямант. У Ніцше є місце: попіл спитав діяманта: чому ти такий твердий, ти ж мій брат, діямант відповів попелові, чому ти такий м'який, ти ж мій брат. Нація, яка це повинна здобути свою самостійність, мусить бути твердим діямантом, мусить бути твердим діямантовим ножем, який може різати на шматки найтвердіші, найстаріші імперії. Тільки тоді ми здобудемо те, що хочемо. І я складаю велику щану цим виховникам в сумівських одностроях, які твердо прищеплюють українським дітям переконання, що світ не є чимось рівним у світі завжди є той хто будує і той з кого будують. Є народи будівники і народи, які служать їм матеріялом. Ці виховники роблять все для того, щоб ми українці були Будівниками з великої літери. Я багато чув розмов про реалітет, про реалітетність, про те, що треба шанувати реалітети і бачити їх на Україні. Я кажу: так, я теж реалітетник, я вважаю, що для нас українців це головний реалітет на багато років. Ця реальність на багато років наперед буде головною українською реальністю. Я дочекався найбільшої радості. Я побачив найдорожчу для себе істоту в світі — рідного сина. Я подарую йому студентську сорочку з Гарварду і хочу, щоб він був гарвардським студентом. Я подарую йому картини українських мистців, але найперше я дарую йому цю святу зброю і кажу: будь нашою зброєю.

НА СОЮЗІВЦІ ПРОХОДИТЬ...

(Закінчення зі стор. 1)

Учасниці дівочого табору на Союзівці з їхніми батьками та командою.

ганками під оплески гостей. Після коротких прощальних слів о. Павлюка, В. Кваса і комендантки табору п-і Христини Головчак-Дебарр, всі присутні спільно відспівали традиційну пісню „Ніч вже йде", а дві таборовички в асисті сестричок спустили американський і український прапор із щогли, формально закінчуючи цю першу частину літньої програми для молоді на Союзівці.

У неділю по полудні 32 хлопці виструнчились біля щогли під час церемонії піднесення тих же прапорів, започатковуючи табір „Лісові звірі". Їх привітала комендантка п-і Х. Головчак-Дебарр і її асистенти: Віра Чума (бунчужна), Тамара Слупчинська, Тамара Сіра, Ліда Лазор. Донна Таращук і Маркіян Мельник. Крім спортових зайнять та прогулянок, програма табору включає вивчення деяких українських пісень, танків, віршів тощо, якими вони пописуватимуться перед родичами і гостями під час закінчення табору в суботу, 21-го липня.

Після закінчення дитячих таборів, на Союзівці відбуватимуться Курси Українознавства, починаючи від неділі, 22-го липня, до суботи, 11-го серпня.

Доповідь і авторський вечір В. Барагури в Торонто

З нагоди Українського Року Дитини на запрошення СФУЖО, Т-ва Українських Професіоналісток і Гуртка Прихильників Української Дитини в Торонто ред. „Веселки" Володимир Барагура мав 27-го травня ц.р. доповідь п.з. „Чому Івась не читає?"

У доповіді прелегент обговорив вибрані питання з ділянки літератури і преси для дітей, звертаючи окрему увагу на причини нечитання дітьми української книжки й журналу та подав сугестії, як зарадити лихові.

Доповідь викликала живу, речеву дискусію, при чому звертав увагу факт, що голос забирали компетентні педагоги й учителі з молодшого покоління. Присутнім на доповіді був відомий канадсько-український педагог Іван Коляска, автор двох праць — „Two Years in Soviet Ukraine" й „Education in Soviet Ukraine", в яких документарно розкрив перед англомовним світом московсько-большевицьку русифікаційну політику в Україні.

Вечір відкрила виховна референтка СФУЖО Марія Долішня, проводила ним письменниця Ніна Мудрик-Мриц, а доповідача представила докторантка Торонтонського університету Рома Чумак. Доповідь відбулася в залі Інституту св. Володимира.

2-го червня В. Барагура мав свій авторський вечір у залі Мистецької Фундації в Торонто. Вечір спонзорували — Мистецьке Об'єднання „Слово" і Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Автора представив і вечором проводив письменник Улас Самчук. Присутні заслухали кілька розповідок-спомінів зі збірки „Калиновий міст". Твори читали — автор і письменниця та малярка Ніна Мудрик-Мриц.

Мистецька обстановка залі, яка міститься в картинній галереї Фундації (подружжя Шафранюків) створювала сприятливу атмосферу для літературного вечора.

Дмитро Волбар

Пам'яті проф. К. Биди

Сороковий день смерти видатного українського вченого, сл.п. проф. Константина Биди відзначено двома жалобними Сесіями в Монтреалі й Оттаві, в днях 20-го й 23-го травня ц.р.

Монтреальська Сесія відбулася заходами філії УКУ в церкві Успення Пречистої Діви на Роземонті. Після Панахиди, що її відправили о. І. Гаврилюк і І. Мончак, присутні зійшли до церковної залі, де під проводом проф. УКУ Радослава Жука відбулася Сесія. З короткими промовами виступили: проф. Яр. Рудницький від УММАН і Сакву, проф. Т. Домарадський від Монтреальського університету й Інституту Порівняльних Культур, проф. І. Плетньов від університету МекГілл, проф. Люба Жук від УВУ, д-р Марко Антонович від УІТ й редакції „Українського історика", інж. Андрій Кішка від Культурної Ради Етнічних Груп Квебеку та мгр Яр. Пінчук від студентів Спочилого й від Українського Академічного Клюбу Оттавського університету. Наприкінці промовляв о. декан Іван Гаврилюк, а о. д-р Ігор Мончак закінчив Сесію молитвою.

Оттавська жалобна Сесія пам'яті проф. К. Биди відбулася заходами Українського Академічного Клюбу при Оттавському університеті під головуванням мгра Яр. Пінчука. Вона відбулася в церкві св. Івана Христителя в Оттаві. Перед тризною відправив поминальну Службу Божу і Панахиду о. Леонтій Якубів, а жалобне зібрання відкрив голова УАК мгр Яр. Пінчук у парафіяльній залі. Промовцями на тризні були: о. парох Леонтій Якубів, декан Відділу Слов'янських Студій і Модерних Мов при Оттавському університеті проф. З. Фолеєвський, проф. І. Тесла, ген. Вол. Романів і мгр Юр. Войчишин. Предсідник зібрання мгр С. Раш подякував численній громаді за вшанування пам'яті проф. К. Биди й промовцям за їхні теплі згадки про Спочилого.

мгр Ярослав Пінчук

ПРОЗРІННЯ...

(Закінчення зі стор. 2)

СССР робили те, що їм казав Ленін, справи там виглядали б багато краще. І далі (рік1973):

„Що бачу світ
не язиком корови,
А зрячим духом —
Звільненим, людським.

І не колись,
І не учора —
Я саме нині
справжній комуніст."

Більше детальні погляди Руденка на соціяльно-економічні проблеми марксизму — мені невідомі. Та про це пише ген. Петро Григоренко у своїй передмові. „Через самвидав до мене продісталася книжка „Економічні монологи", частина друга — „Здрастуй, Кене." Це була книжка-подія... Основні догми марксизму тріщали і розвалювались під ударами доказів невідомого мені Миколи Руденка."

Читаючи поезії Руденка, не можна зорієнтуватись, як далеко він відійшов від марксизму. Та з того, що мені відомо, у мене немає найменшого сумніву, що ані Руденко, ані Петро Григоренко чи Леонід Плющ індивідуальної свободи не проміняли б за ніщо.

Погляньмо тепер на хвилину на ровесника Руденка, Олеся Гончара. Надзвичайно талановитий прозаїк, Олесь Гончар закликав у „Прапороносцях" до совєтського патріотизму. Чи в нього наступило національне прозріння? У цьому ніхто не може сумніватись. Ніякий інтелігентний українець не може не зважити того, що росіяни виправляють в Україні. І на цю тему він висловився у „Соборі".

Та коли повіяли інші вітри, Гончар від „Собору" відрікся. Минулого року святкували його шістдесятиріччя. І промовці, і часописи, і сам Гончар перелічували всі його твори — за виїмком „Собору". Чи треба було великої відваги, щоб признатися до „Собору"? Зовсім ні. Гончар там не виступає ані проти росіян, ані проти комунізму, ані проти режиму. Він просто обороняє право народу на плекання своєї історії і культури.

Отже, чи можемо сказати, що Комуністична партія України і українські комуністи є холуї чи колаборанти росіян? Таких всеобіймаючих тверджень ми не можемо робити. Перш за все незалежна Українська Комуністична партія у СССР не існує і уже найвища пора собі це усвідомити. Там існує КПУ — звичайний відділ КП СССР, і тому вона мусить робити те, що їй кажуть росіяни, а не те чого хотіли б українці. (Звичайно, у двадцятих роках та справа виглядала трохи інакше).

Чи люди покрою Гончара є українські комуністи на службі окупанта і чи — з огляду на того роду людей — ми маємо право вважати усіх українських комуністів холуями Москви? Це без сумніву — колосальне і непотрібне перебільшення.

Величину того переборщення можна зрозуміти багато краще, якщо порівняти методи окупації України з методами, що їх вживали англійці в Індії чи Африці перед добою ідеології. У тій чи іншій формі кожна імперіялістична нація володіла своїми колоніями за допомогою людей покрою Гончара. Немає найменшого сумніву, що коли б у Москві сиділи фашисти чи націонал-соціялісти, тоді вони з таким же самим успіхом зорганізували б в Україні „ідеологічні" групи, які впроваджували б в життя їхню національну політику.

Загальні Збори Українського Музею-Архіву в Клівленді

Дня 28-го квітня ц. р., у власному домі відбулися Загальні Збори Українського Музею-Архіву в Клівленді. Було заступлених, особисто або через письменне уповноваження, 42 члени. На підставі досі обов'язуючого статуту загальні збори відбуваються щочотири роки. На цих зборах ухвалено відбувати їх щороку.

При відкритті зборів вшановано пам'ять померших за час минулої каденції членів, а саме: д-ра Т. Решетила, проф. М. Ждана, Д. Николенка, д-ра І. Бондарчук-Бондарівського, інж. Ю. Васлія, М. Оброцу, мгр О. Генгало, М. Колодія і С. Годованець. Опісля секретар мгр С. Маланчук відчитав протоколи з останніх Звичайних і Надзвичайних Загальних Зборів, які прийнято без змін. Тому що Управа УМА кожного року розсилала членам друковані звіти, а звідомлення з діяльности поміщувала в пресі, відпала потреба їх відчитувати тим більше, що вони обіймають 28 сторінок дрібного машинопису. Голова д-р О. Фединський доповнив їх і дав короткі пояснення. Зупинимося над діяльністю УМА в 1978 році.

1978-ий рік це вже 27-ий рік діяльности УМА. В тім році Управа УМА працювала в незміненому складі, а саме: д-р О. Фединський — голова, проф. Р. Міхняк — містоголова, мгр С. Маланчук — секретар, С. Кікта — скарбник, Е. Завільська, проф. Р. Лесик і проф. Ю. Кордуба — члени. Кожний член Управи був, крім того, діловодом свого Відділу. В минулому році виїхав з Клівленду на постійно основник, довголітній голова й почесний голова УМА проф. Л. Бачинський, залишаючи для музею свої багаті особисті збірки, а саме кілька тисяч книжок, в тім цінну збірку Шевченкіяни, численні річники давніх часописів і журналів, щоденник свого брата сп. Євгена зі Швайцарії з архівними прилогами від 1905 року й багато інших експонатів.

Крім цього у минулому році дальше зросли збірки музею у всіх його відділах. Треба підкреслити, що так як усі члени управи УМА працюють безінтересовно, так українське громадянство своїми дарами постійно збагачує збірки музею. У 1978 році 154 громадяни й інституції подарували різні предмети для музею. Зокрема належиться особлива подяка 245-ом пресовим органам, які присилають свої видання для УМА безплатно, завдяки чому УМА має тепер найбільшу збірку сучасної української преси в діяспорі. Деякі видавці також присилали нам даром свої книжки. З більших жертводавців треба згадати інж. М. Хронов'ята і бл.п. І. Стрийську, з яких кожен подарував до бібліотеки понад 200 книжок. Загалом до бібліотеки прибуло в 1978 році 772 нові книжки, а до Відділу періодики 9,143 позиції, не враховуючи дарів проф. Л. Бачинського, які ще опрацьовуються. Треба згадати також неоцінений набуток до мистецького Відділу, а саме образ Т. Шевченка „Валка чумаків у степу", дар п. М. Лозовича; автентичність образу ще провіряється.

УМА не мав змоги в минулому році влаштовувати самостійні виставки, але позичав свої експонати на виставки уряджувані іншими інституціями, м. ін. Комітетом Української Спадщини при Окружній Раді СУА в Клівленді. Увага Управи була більше звернена на направи і уряджения закупленого в попередньому році дому. Будинок покрито новим дахом і цей поважний надзвичайний видаток спричинив невеликий недобір в річних рахунках. Однак, треба з признанням зазначити, що громадянство уможливило працю музею своїми датками і членськими вкладками, які виносили 25 дол. для спомагаючих і 6 дол. річно для звичайних членів. На ведення музею включно з удержанням власного будинку потрібно річно 3,000 дол. Музей не одержує ніяких посторонніх дотацій і є зданий виключно на жертвенність свідомого українського громадянства. В минулому році переведено успішно вже другу річну збіркову кампанію. Всіх жертводавців було 140, а з них більші пожертви склали: Українсько-Американська Культурно-Освітня Асоціяція — 300 дол., проф. Л. Бачинський за Пластовий Музей — 200, Український Народний Союз — 150, збірка на похороні бл. п. С. Голіян — 145, проф. Л. Бачинський особисто — 125, Р. Стангрет — 120, д-р Ю. Мочан — 104, збірка на похоронні бл. п. Бачинських — 101, УЛТПА - Відділ Огайо, І. Шуляк, Кредитова Кооператива Пів. Вінніпегу по 100, збірка на похороні бл. п. І. Стрийської — 60, д-р Д. Павлишин, Учительська Громада, д-р Ю. Фединський з Дітройту — по 50 дол. Найбільша проблема, що її Управа мусить розв'язати — це притягнення нових співробітників, бо праці багато. Запрошується всіх зацікавлених і охочих до співпраці.

Після речевої дискусії над звітами голова Контрольної комісії інж. Р. Трешньовський, висловивши Управі признання за пророблену працю, поставив внесок на уділення абсолюторії, що й одноголосно прийнято. Опісля переобрано Управу в незміненому складі на дальшу каденцію. До Контрольної комісії увійшли знову, крім інж. Р. Трешньовського, д-р Д. Павлишин та І. Попович.

В точці „внески й запити" приявні мали можливість висловити свої конструктивні думки на тему дальшої діяльности музею. На увагу заслуговує одностайна опінія членів УМА, викликана деякими недавніми даровизнами, щоби унікальні предмети української культури, архівні праджерела, раритети передавати на переховання до правдиво українських інституцій, а не дарувати їх чужим. Очевидно, українська громада має подбати, щоби власні інституції, незалежні від чужих чинників, мали забезпечені відповідні умовини існування й розвитку.

Австрія відкинула...

(Закінчення зі стор. 1)

Прем'єр австрійського уряду, який сам є жидівського походження, заявив у радіо-інтерв'ю, що він прийняв Ясіра Арафата тому, що вважає „його ключевою особою у ПВО". При тому Крайскі заявив, що це неповажно думати, що Палестинська Визвольна Організація старається знищити Ізраїль. Канцлер Шмідт також заявив, що ізраїльський протест не здержить його від розмов з Арафатом в майбутньому.

Поїздка Арафата до Австрії і ведені ним розмови з лідерами Австрії і Західної Німеччини об'єднали усі фракції в ізраїльському парляменті в акції протесту проти такої поведінки двох західньоевропейських провідників. Шимон Перес, лідер опозиційної Робітничої партії, заявив, що якщо йдеться „про терор, винищування, небезпеку, про Палестинську Визвольну Організацію, то ми тоді усі виступаємо об'єднаним фронтом".

ВЛАДИКА Я. ҐАБРО...

(Закінчення зі стор. 1)

тим, по чому пізнають сьогоднішніх християн, не зважаючи на їхні авторитети, почесті і становища — сказав Владика Ярослав.

Нав'язуючи в дальшому до теми Празника Христа Чоловіколюбця, який святкується в цю неділю за старим календарем, Владика Ґабро нагадав, що цей празник відповідає нововведеному культові Пресвятого Серця у Західній Церкві десь з кінця XVIII століття. Хоч і в нас Львівський Собор з 1940 року поручає шанувати цей празник у формі віддавання шани Христовій любові, проте, — наголосив Владика, — цей культ треба пристосувати до нашого обряду і надати йому властиві візантійські форми, на які так багата наша східня традиція. Щодо чистоти обряду Владика-проповідник привів слова Слуги Божого Андрея, який писав в 1931 році: „Щоб приєднати східніх до Бога і Церкви, треба нам самим східніми бути, або східніми ставатись. Очевидно, чим більше будемо дбати про обрядові традиції нашого народу, тим сильніше треба нам працювати над тим, щоб дати тому народі католицьку свідомість, то є свідомість належности до Вселенської Церкви..."

Владика відзначив із признанням заходи і турботи парафії свв. Володимира і Ольги у плеканні обряду та літургічної культури, чудового співу, докладних і призабутих літургічних приписів, врочистого служіння різних відправ тощо.

„Усім нам, без різниці поглядів, залежить на тому, щоб ті традиційні та релігійно-культурні передання були збережені в нашій Церкві. Йдеться тільки про те, щоб все це ділялося в любові та взаємній пошані. В ім'я правди, усі ми мусимо визнати, що в минулому було чимало помилок, і не всі ми може руководилися християнською любов'ю. Але саме в ім'я цієї християнської любови і святої єдности Церкви нам треба забути про все, що було прикре і все те, що нас розєднувало, а пам'ятати про те, і кожного дня шукати за тим, що нас поєднує, що нас робить кращими християнами і кращими людьми".

Звернув увагу Владика Ярослав і на потребу плекання патріотичних почуттів, свідомости єдности з своїм народом і праці за його кращу долю, живим прикладом якого є наш Первоієрарх Блаженніший Отець Йосиф. Під кінець Владика уділив благословення парафіянам і прихожанам Собору свв. Володимира і Ольги та їх родинам.

Велика кількість богомольців приступила до Тайни Причастя. В соборі було присутніх кільканадцять українських лікарів з-поза Чікага, учасників лікарської конвенції. Всі були зворушені відправою, словом Владики, його привітанням та богомольним настроєм у храмі. На закінчення відбулися уставні многоліття Вселенському Архиєреєві, Патріярхові Йосифові і Гостеві-Владиці Ярославу, як також проспівано всенародно „Молитву за Патріярха" і церковно-національний славень „Боже Великий, єдиний".

На приходстві Владику Ярослава, канцлера о. крилошанина В. Білинського, священиків-гостей, членів президії Парафіяльної ради гостили обідом п-і Надія Гугель, сестра отця настоятеля, і о. митрат М. Бутринський. Перша офіційна візита Епарха Владики Ярослава Ґабра в парафії свв. Володимира й Ольги залишила на всіх приємне і незабутнє враження.